

מסורת הש"ס

א) לעיל טו. לקמן ק"ח.
ב) לעיל קב. וי' ח"ס.
לקמן ק"ב: ד"ה שבי'
שטותי מה: א) ו' לקמן
ק"ב: ד) דש"ל מ"ח.
ה) ו' ק"ב: א) ו' ד"ה משום
אמר ד"ה ה' שמו"ה.
ו) ו' ק"ב: א) ו' לקמן ק"ב.
ז) ו' ק"ב: א) ו' לקמן
ק"ב: א) ו' ק"ב.

הגהות הב"ח

א) נ"ב כ"ה שמו"ה ורש"ה
הללו:

מוסף רש"י

שכיר בומנו. אם חבטו
מתוך זמן בתיבתו ונכנסת
הנה נשבע ונוטל. אם
כיום שלא מחלכמו נכט.
נכט שלא קבל ונטל. זה
אחד מן הנכסות ונטלן
האחרים נחטבת כנכסות
(מד): שפתינו לו חכמת
דשקלוה לנכסות מעל
הבית ושדויה אפיקו. משום
דנכט הכי טרוד כשפיקו.
וכשטר שפתי זה כשפתי
לכירו. אבל בשלמא אפילו
כיום זמנו חלפן למר
מרתקין ככר ונכסות
היפת שהטילו חכמים על מי
שאינו מודה בתקלה ודע"ה
:א"ר

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא ק"א.

עין משפט ור מוצה

ק"א א מ"י פ"ה מה'
שכירות ה' ד פתח
לאוין קפ"ה טו"ש"י ח"מ
ס' שלט ספ"ק ז:
ק"ב ב טו"ש"י ט"ז
ט:
ק"ב ג מ"י ט"ז ס"ה ס"ג
טו"ש"י ט"ז ספ"ק ז:
ק"ד ד מ"י ט"ז ס"ה ט"ז
ס"ג ספ"ק ז:
ק"ה ה מ"י פ"ה מה'
ג"ה ו' אפיקו ה' ג
פתח לאוין ק"ז ט"ז
ד פתח לאוין ק"ז ט"ז
טו"ש"י ח"מ ס' שט"ז ספ"ק
ז: וספ"ק ח' ודל"ה כספ"ק
ז:
ק"ו ו מ"י ט"ז ס"ה ט"ז
ס"ג ס"ה ט"ז ס"ג
פתח ט"ז ס"ג
ק"ז ח מ"י פ"ה מה'
שכירות הלכה א פתח
לאוין קפ"ה טו"ש"י ח"מ
ס' שלט ספ"ק ז:
ק"ח ט מ"י ט"ז ס"ה ט"ז
ט"ז טו"ש"י ח"מ ס' ספ"ק
ז:
ק"ט י מ"י ט"ז ס"ה ט"ז
ט"ז וספ"ק ז:
ק"י י"א מ"י ט"ז ס"ה ט"ז
ט"ז וספ"ק ז:
ק"כ י"ב מ"י ט"ז ס"ה ט"ז
ט"ז וספ"ק ז:

אמר ליה לשמעיה וי' אביר ל' פועלים. לא משום שהיה דעתו
לדמות אלא היה ירא שלא יהא פנוי לימן להם ואפילו
משום כל תשאה לא היה עובר כיון שהוה עמוק במלאכה אחרת:
מתקוף ה' אב"י איזהו גזל ב"י. מימה וכו' לא ידע אב"י דירב
שטת מוקף לה בחאדי ליה ודער כפריה
וי"ל דסכר אב"י דלית לן לאוקמי גזל
דומיא דעשק וכי היכי דלא קאי
וכתש לעושק לא קאי נמי אגזל אלא
תחילת גזל דקרא ותחילת עושק הוא
כימוס ולא דייק כדדייק רב שטת
כסמין דהכא כתיב או בגזל והכא
כתיב או עשק כלל ב"י"ט:

זה לפי שאין פעולתו אצלו היכי דמוי אי
דאמר להו שכרכם עלי שכרו עליו הוא
דתניא ה"השוכר את הפועל לעשות בשלו
והראהו בשל חבירו נותן לו שכרו משלם
וחוזר ונוטל מבעל הבית מה שההנה אותו
אלא צריכא דאמר להו שכרכם על בעל
הבית יהודה בר מרימר א"ל לשמעיה זיל
אביר ל' פועלים ואימא להו שכרכם על בעל
הבית מרימר וברו וזוטרא אגרי להדדי אמר
רבה בר רב הונא ה'הני שוקאי דסורא לא
עברי משום כל תלין מידע ידעי דעל יומא
דשוקא סמיכי אבל משום כל תשאה ודאי
עובר: שכיר שעות גובה כל הלילה וכל
היום: אמר רב י'שכיר שעות דיום גובה
כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה
וגובה כל היום ושכיר שעות דלילה גובה כל
הלילה וכל היום ושכיר שעות דלילה גובה כל
הלילה והואל וסכירותו כליל יום זה
ולא דמי לשכיר יום דלחמיה ש'אינו
גובה אלא כל הלילה: תמן שכיר
שעות גובה כל הלילה וכל היום.
בשלמא שמואל מוקף לה נכסות
שעות דלילה אלא רב כמאי מוקף
לה: ללדין. והכי קאמר שכיר שעות
יש שגובה כל הלילה ויש שגובה כל
היום וכדאמרינן אה: יא' כלילת וכו'.
אלמא הואל ומשכח פעולתו כלילה
הוה ליה שכיר שעות דלילה וקתני
גובה כל הלילה וכל היום: ומשום לא
פגול. דהא אוקמייה בחאיהו נשך
דף ס"א. לכובש שכר שכיר דלי גזל
ממש מלאו דריבית ואוגה נפקא:
ה' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש' ש'
אח רעך ולא תגזול ולא תלין ולא
תעשוק שכיר עני ואביון ביומו תמן
שכרו ולא תחול עליו השמש ועשה
ביומו תמן: ש' שכירות. כולה כמד
ודאי לא משכח לה אלא הכי קאמר
עבירות כל השמות הללו נכס שכירות
הן יש מהן נכסות לילה ויש מהן
נכסות יום: גזל. משמע שאנסו
בדיו מידו משום טפי מעושק דכתיב
(שמואל ב' ג') ויגזול את החנית מיד
המצרי וכן נכעלי שש' (שופטים ט')
ויגזלו את כל אשר יעבור עליהם
בדרך: חתקף לה רב ש' ש' ש'
כרחיק עושק דקא כפר ליה הוא
מדחייביה עליו בתורת כהנים קרנן
שזועה דכתיב ויקרא ה' וכתש
בעמיתו נפקדון או נכסות ד' וכו':

או עשק כתיב. לא גרסינן שעשקו
כבר: ולמה חלקן הכתוב
לעבוד עליו בשני לאוין. לאו משום
דכתיב גזל ועשק ששניה נלשון דייק
אלא משום דכתיב מרי לאוין מימה
בשלמא הכא חילקן כדי לעבוד עליו
בשני לאוין אבל גבי אשם גזילות למה
נכתבו שניהם או בגזל או עשק:
מאחרך

כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה ושמואל אמר שכיר שעות דיום
גובה כל היום ושכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום תנן שכיר שעות
גובה כל הלילה וכל היום תיובתא דרב אמר לך רב לצדדין קתני שכיר שעות
דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה תנן היה שכיר שבת
שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יוצא כיום גובה כל היום יוצא בלילה גובה
כל הלילה וכל היום אמר לך רב תנאי היא דתניא שכיר שעות דיום גובה
כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה דברי ר' יהודה ר"ש אומר
שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל
היום מכאן אמרו י'כל הכובש שכר שכיר עובר בה' שמוות ה' הללו ועשה
משום י'כל תעשוק את ריעך ומשום י'כל תגזול ומשום י'כל תעשוק שכיר
עני ומשום י'כל תלין ומשום י'ביומו תתן שכרו ומשום י'לא תבא עליו השמש
הני דאיכא ביממא ליכא בליליא דאיכא בליליא ליכא ביממא אמר רב חסדא
שם שכירות בעלמא איזהו הוא עושק ואיזהו גזל א"ר חסדא י'לך ושוב לך
ושוב זה הוא עושק יש לך בידי ואינו נותן לך זה הוא גזל מתקוף לה רב
ששת איזהו עושק שחיבה עליו תורה קרבן דומיא דקרבן דקא כפר
ליה ממונא אלא אמר רב ששת נתתו לך זהו עושק יש לך בידי ואינו
נותן לך זה הוא גזל מתקוף לה אב"י איזהו הוא גזל שחיבה עליו תורה
קרבן דומיא דקרבן דקא כפר ליה ממונא אלא אמר אב"י לא שרתקין
מועולם זה הוא עושק נתתו לך זה הוא גזל ולרב ששת מאי שנא עושק
דקשיא ליה ומאי שנא גזל דלא קשיא ליה אמר לך גזל דגזליה והדר
כפריה אי הכי אפילו עושק נמי דהדר כפריה הכי השתא בשלמא התם כתיב
או בגזל מכלל דאודי ליה מעיקרא אבל גבי עושק מו כתיב או בעושק
או עשק כתיב שעשקו כבר רבא אמר זה הוא עושק זהו גזל ולמה חלקן
הכתוב לעבוד עליו בשני לאוין: מתני' י'אחד שכר אדם ואחד שכר
ברמה ואחד שכר כלים יש בו משום ביומו תתן שכרו ויש בו משום
לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר י'אימתי בזמן שחבטו לא תבעו
אינו עובר עליו ה'המחהו אצל חנוני או אצל שולחני אינו עובר עליו
י'שכיר בזמנו נשבע ונוטל י'עבר זמנו אינו נשבע ונוטל י'אם יש
עדים שחבטו י'ז' (בזמנו) הרי זה נשבע ונוטל י'גר תושב יש בו משום ביומו
תתן שכרו ואין בו משום לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר: ג'מני
מתני' לא תנא קמא דמאחרך ולא רבי יוסי ברבי יהודה מאי היא דתניא

תורה אור השלם

1 לא העשק את רעך
ולא תגזול לא חלקן
פעלה שכיר אתך עד
בקר. ויקרא י"ג
2 לא העשק שכיר עני
ואביון מאחרך או מדרך
אשר בארץך בשערך.
דברים כ"ד
3 ביומו תתן שכרו ולא
תבוא עליו השמש כי
עני הוא ואילו הוא נשא
את נפשו ולא יקרא
עליך אל י' וזהו כן
דברים כ"ו טו
4 אל תאמר לרעך לך
ושבו ונתן אתך רש
מלילי כ"ח
5 נפש כי תחטא ותעלה
מעל בך וכושח בעמיתו
בפקדון או בתשומת יד
או בגזל או עשק את
עמיתך. ויקרא ה' כ"א

לא העשק את רעך ולא תגזול לא חלקן פעלה שכיר אתך עד בקר. ויקרא י"ג לא העשק שכיר עני ואביון מאחרך או מדרך אשר בארץך בשערך. דברים כ"ד ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואילו הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליך אל י' וזהו כן דברים כ"ו טו אל תאמר לרעך לך ושב ונתן אתך רש מלילי כ"ח נפש כי תחטא ותעלה מעל בך וכושח בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתך. ויקרא ה' כ"א

לא העשק את רעך ולא תגזול לא חלקן פעלה שכיר אתך עד בקר. ויקרא י"ג לא העשק שכיר עני ואביון מאחרך או מדרך אשר בארץך בשערך. דברים כ"ד ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואילו הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליך אל י' וזהו כן דברים כ"ו טו אל תאמר לרעך לך ושב ונתן אתך רש מלילי כ"ח נפש כי תחטא ותעלה מעל בך וכושח בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתך. ויקרא ה' כ"א

לא אמר רב שש' פריך לרב שטת מאי שנא עשק דקשיא ליה ומ"ש גזל דלא קשיא ליה: לא שכרתיך מעולם. לא דמי
גזול כי נתתו לך דהא מודי ליה דעבד כהדיה וקא גזל ליה: מ"ש גזל דלא קשיא ליה. הא איזהו נמי גבי קרבן שזועה כתיב ואי
לא כפר שזועה היכא: דגוליה והדר כפריה. כל זמן שלא תבעו כב"ד אלא כינו לזין עגמו היה גזולו ואומר איני נותן לך וכשכענו
כב"ד כפר ונכעו ועלוס גזל לא חיקרי אלא איכ' אומר לו איני נותן לך: אי הכי עושק נמי. נוקמיה כרב חסדא בלך ושוב דקשיא
לך שזועה היכא כגון דהדר כפריה: הכי גרסינן הכי השתא בעלמא הכס או בגזל כתיב. וכתש השתא מכלל דאודי ליה מעיקרא כלומר
וכתש בעמיתו בגזל כמה שהיה גזולו עד עתה בתורת גזל כתש עכשיו וכפר ומקודם כתש קרוי גזל: אכל סכא מי כתיב או
כעושק. דנימא וכתש כעושק דמעיקרא: או עשק כתיב. על ידי הכתשה עשק: שעשקו כבר. משעה שהחיל לתבעו עושקו
בכתישה ולא נקרא עשק על ידי דבר אחר קודם כתישה: מתני' שכר כהמה וכלים. יליף בגמרא: לא כעטו אינו עובר עליו.
בגמרא י'ליף ליה דכתיב אתך (ש) מדעתך ולא מדעתו: הכתשה. נתקן מאכלו והעמידו אצל מוטי שהיה פועל לרץ לקנות פירות ממנו ואמר לו
בעל הבית לחנוני תן לו כדינך פירות ועלי לשלם: או אמר לשולחני. תן לו כדינך מעות: נכטע ונוטל. מפרש בגמרא: ואם יש עדים
שכעטו. בזמנו: גר סושב. שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל נבילות וערסות: יש בו משום וכו'. מפרש בגמרא: ג'מני
מאחרך

לא אמר רב שש' פריך לרב שטת מאי שנא עשק דקשיא ליה ומ"ש גזל דלא קשיא ליה: לא שכרתיך מעולם. לא דמי
גזול כי נתתו לך דהא מודי ליה דעבד כהדיה וקא גזל ליה: מ"ש גזל דלא קשיא ליה. הא איזהו נמי גבי קרבן שזועה כתיב ואי
לא כפר שזועה היכא: דגוליה והדר כפריה. כל זמן שלא תבעו כב"ד אלא כינו לזין עגמו היה גזולו ואומר איני נותן לך וכשכענו
כב"ד כפר ונכעו ועלוס גזל לא חיקרי אלא איכ' אומר לו איני נותן לך: אי הכי עושק נמי. נוקמיה כרב חסדא בלך ושוב דקשיא
לך שזועה היכא כגון דהדר כפריה: הכי גרסינן הכי השתא בעלמא הכס או בגזל כתיב. וכתש השתא מכלל דאודי ליה מעיקרא כלומר
וכתש בעמיתו בגזל כמה שהיה גזולו עד עתה בתורת גזל כתש עכשיו וכפר ומקודם כתש קרוי גזל: אכל סכא מי כתיב או
כעושק. דנימא וכתש כעושק דמעיקרא: או עשק כתיב. על ידי הכתשה עשק: שעשקו כבר. משעה שהחיל לתבעו עושקו
בכתישה ולא נקרא עשק על ידי דבר אחר קודם כתישה: מתני' שכר כהמה וכלים. יליף בגמרא: לא כעטו אינו עובר עליו.
בגמרא י'ליף ליה דכתיב אתך (ש) מדעתך ולא מדעתו: הכתשה. נתקן מאכלו והעמידו אצל מוטי שהיה פועל לרץ לקנות פירות ממנו ואמר לו
בעל הבית לחנוני תן לו כדינך פירות ועלי לשלם: או אמר לשולחני. תן לו כדינך מעות: נכטע ונוטל. מפרש בגמרא: ואם יש עדים
שכעטו. בזמנו: גר סושב. שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל נבילות וערסות: יש בו משום וכו'. מפרש בגמרא: ג'מני
מאחרך